

INTERVIEW MED DEN NYE CHEF FOR DANMARKS NATIONALBIBLIOTEK

AF ANDERS BONATTO FISKER

REVVY har mødt den nye chef for Nationalbiblioteket. Det blev til en samtale om visioner for fremtiden, egenskaber hos den gode leder, udfordringer ved digitaliseringen og om, hvordan man får den almindelige dansker til at interessere sig for kulturarven. Ikke mindst får vi svar på, hvorfor hun aldrig kommer til at læse e-bøger derhjemme.

Det er ikke kontorindretning, som Pernille Drost har brugt tid på de første to måneder af sit virke som ny chef for Danmarks Nationalbibliotek. Det store, lyse lokale øverst i Den Sorte Diamant er yderst spartansk indrettet. Udover skrivebord med computer og et rundt mødebord med tilhørende stole, er der ikke meget andet. De hvide vægge står helt bare, bortset fra et par enkelte stykker papir opklisteret med neonfarvet tape. På gulvet står tre flyttekasser, som ikke er tømte endnu, og i den brede vindueskarm står fem bøger. Udsigten fra panoramavinduet, som dækker hele den ene langside i det aflange kontor, er dog i sig selv noget af en skønmaleri med Knippelsbro og Christianshavn i baggrunden.

Fra fagforeningsformand til chef for Nationalbiblioteket

Hvorfor valgte du at søge jobbet?

„Det er en helt speciel stilling. Det er jo ikke en stilling, der bliver slået op hver femte år. For mig var det meget kulturarven, der var interessant. Nationalbiblioteket (NB) har en anden position end et traditionelt forskningsbibliotek, hvor digitalisering for os faktisk betyder, at vi for alvor kan komme ud til hele Danmark, hvor vi før har været meget lukkede, fordi vi dybest set kun kunne henvende os til forskere og studerende.“

INTERVIEW PERNILLE DROST

Cand.scient.bibl. fra
Danmarks Biblioteksskole (nu IVA), i 2001

Dokumentalist ved Center for Etik og Ret, 2001-04
Informationsspecialist ved CBS Bibliotek, 2004
Formand for Bibliotekarforbundet 2005 - 2013
Chef for Danmarks Nationalbibliotek pr. nov. 2013

Nationalbibliotekschefen har ansvaret for strategi, udvikling, profilering og drift af Nationalbibliotekets samlingsopbygning, bevaring, forskning og formidling, og i den forbindelse for forvaltningen af Det Kongelige Biblioteks opgaver i relation til Lov om pligtaflevering. Nationalbibliotekets bruttoårsomsætning er på ca. 90 mio. kr. ekskl. moms, og der er ansat ca. 230 medarbejdere, svarende til 140 årsværk.

Nationalbiblioteksområdet forvalter den nationale kulturarv af både dansk og udenlandsk oprindelse i form af udgivne værker (bøger, tidsskrifter, aviser, småtryk, computerspil), håndskrifter, arkivalier, kort, billeder, fotografier og musikaler i fysisk eller digital form, herunder den danske del af internettet i Netarkivet, og dokumenterer dagliglivets immaterielle kultur.

Tiltrædelsen som nationalbibliotekschef var samtidig også en afsked med jobbet som formand for Bibliotekarforbundet (BF), som hun har haft de seneste 8 år, og som hun så sent som sidste år blev genvalgt til. Derfor er det også oplagt at spørge, om hun havde nogen betænkeligheder ved at søge jobbet.

„Der er ikke nogen, der takker dig for at misse en god chance. Der er ikke nogle medlemmer, som takker dig for at blive to år mere, og så står du der med en fed chance, som er forsvundet. Det havde jeg tænkt meget over, og det var nok derfor, jeg gjorde det. Men jo, det gav da anledning til nogle gåturer. Men det skræmte mig ikke.“

Stadig bibliotekets repræsentant

Selvom det umiddelbart kan virke som et stort spring at gå fra de faglige kampe og det at repræsentere bibliotekarerne til nu at skulle sidde på den anden side af bordet og være chef for samme gruppe, er der for Pernille Drost ikke den store forskel. Hun forklarer, at hun i sit tidligere arbejde som formand også var i en slags lederposition og ikke på samme måde en del af flokken.

Men du var deres repræsentant?

„Ja, men det synes jeg egentligt også stadig, at jeg er herinde som chef. Nu er min opgave for Det Kongelige Bibliotek (KB) at være repræsentant for det, vi laver her. Og kommunikere, at det faktisk er en kæmpe stor opgave, og at der skal nogle ressourcer til, og at

Foto Jakob Boserup

vi har nogle sindssygt dygtige medarbejdere. Det er fuldstændigt parallelt med, hvad jeg lavede som BF's formand. Alle vil jo gerne have, at det går denne her institution godt og politikerne forstår, hvad det er for et stykke arbejde, vi laver. ”

Digital demokratisering

Når talen falder på NB's fremtid, så kommer det ofte til at handle om den meget omfattende retro-digitaliseringsproces, der er i gang. Til spørgsmålet om de store udfordringer, der er ved digitaliseringen, slår Pernille Drost i sit svar hurtigt over til at bruge begrebet ”demokratisering” i stedet. Det indikerer, at digitalisering for hende også er en demokratisering af viden. Eller rettere sagt: bør være det.

Det er dig, der tolker digitalisering som demokratisering?

”Ja, det er mig, der lægger demokratisering ind som ord. Det er fordi, jeg tror, det er et ord, som giver meget god genklang – også politisk, og sådan skal vi jo også tænke - Hvad det er, der giver mening. Med digitaliseringen opstår også et behov for at sortere og udvælge i det omfattende materiale, for man kan ikke bare lægge det hele på KB's hjemmeside og forvente, at brugerne vil kaste sig begejstret over det. Tingene skal formidles. Man har igennem årene gerne ville lægge alt op. Det har været i digitaliseringens begyndelse. Vi skal være modige til også at tage tingene ud, for det ligger jo i katalogen alligevel, og så være lidt mere skarpe på, hvad der kunne interessere omverdenen lige nu. Alt skal ikke repræsenteres på hjemmesiden. Der skal en strammere struktur på. Og nogle brugere finder selv ind til perlerne, som eksempelvis gamle Daells Varehus-kataloger, som der er et stort træk på. For mig er Rex et søgeværktøj

[KB's online katalog], men det er ikke det, der formidler vores samlinger. Det skal sættes ind i en kontekst. ”

Hvordan skal udvælgelsen foregå?

”Det kan være svært at finde en periode eller et emne, der er interessant med opmærksomhed på, hvordan vi bedst muligt kan bruge det lige fra forskning til kulturafdelingen og med en stor målgruppe for øje. Derfor er vi nødt til at have eksperter i samlingerne. Vi kan ikke ansætte generalister. Vi er nødt til at have nogen, der kan læse noder og nogen, der kan læse og forstå vores kortsamlinger. ”

Sociale medier er et ressourcspørgsmål

I fremtidens formidling af kulturarven er sociale medier som fx Twitter og Pinterest oplagte at bruge, og det er bestemt også en del af Pernille Drost's vision. Men hvis KB skal gøre det, så skal det gøres ordentligt, for ellers man lige så godt lade være, mener hun.

”Det handler ikke så meget om, hvorvidt vi skal være derude [på de sociale medier]. Det handler mere om, hvordan jeg finder ressourcerne til konstant at have medarbejdere på. For hvis der kører en twitterstorm af sted lørdag aften, så skal der være nogen til at gribe ind. Og hvis der kører en facebookdiskussion søndag morgen, så kan vi ikke vente på, at vi møder ind mandag morgen kl. 9. ”

Vi taler herefter om, at KB ofte bliver genstand for stor medieopmærksomhed, som fx da Hizb ut-Tahrir ville leje Dronningesalen på Den Sorte Diamant, eller da debatten rasede om udstillingen om folkedrabet på armenierne. Hvis KB havde haft en Twitter-konto på det

tidspunkt, så skulle man have brugt meget energi på at kommunikere der.

Bagkanten af Facebook

Ét er at være til stede på de sociale medier. Noget andet er at vælge de rigtige medier at kommunikere igennem, så man når ud til den ønskede målgruppe.

”Vi skal være opmærksomme på, hvad der er på vej op af nye sociale medier. Nogle af de yngre segmenter begynder at migrere væk fra Facebook, og vi skal være opmærksomme på, hvor de er på vej hen, så vi ikke står der på bagkanten af Facebook, og dem vi gerne vil i kontakt med, de er allerede smuttet.”

Men selvom KB er en stor hierarkisk organisation, der også ofte er genstand for medieovervågning og politisk debat, så bør det helt klart være muligt at indføre fx Twitter-konti og uddelegere kommunikationen ud til de menige medarbejdere. ”Hvis politiet kan gøre det, så kan vi sgu nok også”, siger Pernille Drost.

Fremtidens Nationalbibliotek

Hvordan ser NB ud om ti år?

”Om ti år har vi fået et fjernmagasin et sted på Sjælland. Vi har flyttet vores fysiske samlinger derud. De er blevet pakket om og kommet i nye lækre kasser. Vi vil stadig være et sted, hvor der skal arbejdes i samlingerne, og man kan forske i vores ting. Men når vi skal give brugerne adgang, så bliver det i høj grad digitalt. Vi er brandet anderledes ude i verden. Vi har et tættere samarbejde med folkebibliotekerne og med lokalarkiver eksempelvis. Forhåbentligt har vi fået vores digitale materialer spredt bredt ud.”

Hvad med internationalt?

”Vi har jo et rigtig godt samarbejde nu med andre organisationer og nationalbiblioteker, og vi er gode til at komme ud og blive inspireret af andre biblioteker. Jeg forestiller mig, at vi om ti år også har en langt større udveksling, netop fordi vi har digitale materialer. Det bliver også interessant at se, hvordan samarbejde på metadata-niveau kommer til at foregå, og forhåbentligt vil vi kunne bruge hinandens samlinger meget bedre. Vi kommer til at have nogle *mega* datapakker.”

70 års-jerngrebet

Mange gange i løbet af interviewet bliver ophavsrettigheder nævnt, og Pernille Drost lufter sin frustration over de meget firkantede ophavsretsregler, der gør, at frigivelsen af ophavsretligt beskyttet materiale først sker 70 år efter rettighedshaverens død. Hun håber derfor, at der inden for en overskuelig fremtid kommer nogle aftaler, der gør, at vi kan komme ud af det, som hun kalder 70 års-jerngrebet. For hvis det ikke sker, så rammer NB en digitaliseringsmur, hvor det bliver for dyrt at digitalisere de relevante materialer.

For så skal rettighederne købes fri?

”Ja, og det bliver de også allerede nu. Vi sidder lige nu og laver Copydan-aftaler i forhold til vores billeder

og noder, tidsskrifter og monografier. Jeg synes, det er fint med ophavsret, ingen tvivl om det, man skal have penge for det, man laver. Jeg har bare svært ved at forstå, hvorfor jeg skal sende penge afsted 70 år efter, forfatteren er død? For det betyder jo, at sådan noget som Klaus Ribbjergs materialer vil være klausuleret *lang* tid ud i fremtiden, og han har jo været produktiv i mange år og fra han var helt ung. Så læg lige 70 år til, før vi kan gøre noget med hans materialer.”

Pernille Drost mener ikke, det er et spørgsmål om, at man på Nationalbiblioteket sidder på samlingerne og ikke vil give det fri, som nogle fejlagtigt har fået opfattelsen af. Det er snarere et spørgsmål om at finde nok penge på materialekontoen, så man har mulighed for at lægge de digitaliserede materialer ud, som man i forvejen har brugt penge på at digitalisere.

Plastikkirurgi og krigstraumer

Når kulturarven skal gøres relevant, handler det om at sætte den ind i forskellige sammenhænge, som også har nutidens interesse. Som eksempel nævner Pernille Drost 1. Verdenskrig, som samtidig var en periode, hvor man for alvor begyndte at udvikle plastikkirurgi, fordi der var så mange krigsskader. Det var også på denne tid, at der opstod en bevidsthed om granatchok og krigstraumer. Man fandt ud af, at folk kunne være så ødelagte af at have siddet i skyttegravene og hørt på bomberegning, at de fx rent fysisk ikke var i stand til at sidde stille.

”Du kan altså sætte en periode ind i en kontekst fx ved at binde en sløje fra 1. Verdenskrig til de danske veteraner, vi har i dag. På den måde kan man gøre det relevant, for du er nødt til at sætte krogeren ind i nutiden, for at folk skal fatte interesse for det. Og det er det, vores forskning og formidling i høj grad skal handle om.”

En god leder skuldrer sit ansvar

Som nationalbibliotekschef og vicedirektør for Det Kongelige Bibliotek bliver Pernille Drost leder for flere hundrede medarbejdere. Hvilke tanker gør hun sig i den forbindelse til de egenskaber, en god leder skal besidde. Hvad gør en god leder?

”Tillid er ekstremt væsentligt. Og så skal man huske at give feedback, og det handler ikke kun om at rose, men om at sige, at noget var godt, og noget var mindre godt. Det skal ikke være skældud, men en konstruktiv tilbagemelding, så folk ved, hvad der forventes. I forhold til den position, jeg har, og det er faktisk fra Erland [Kolding Nielsen, direktør for KB], jeg har det, så er det noget med at skuldrer sit ansvar. Altså, man fedter *simpelthen* ikke noget af på folk nedenunder, hvis man selv har været ansvarlig for det.”

Så hvis du skulle nævne de tre vigtigste egenskaber for en god leder?

”Så må det være tillid, uddelegering og det at være tydelig.”

EN HÅNDFULD HURTIGE TIL PERNILLE

Volbeat eller Marie Key?
Marie Key

Paperback eller e-bog?
Paperback

Hvorfor?
Jeg bruger min iPad til alle møder. Og jeg bruger også iPad'en rigtig meget derhjemme. Hvis jeg gerne vil læse i en bog, så har jeg simpelthen behov for at komme væk fra en skærm. Så skal jeg have den der papirbog, ellers føler jeg, det er arbejdsagtigt

Sushi eller stegt flæsk?
Åh, må man ikke tage begge dele?
Nå, så er jeg sgu til sushi

Storbyferie eller vandretur i Norge?
Vandretur i Norge, Nej, storbyferie. Damn, jeg er simpelthen bare sådan et Politiken Plus-segment

Netto eller Mad & Vin?
Ingen af delene. Irma

X-factor eller smagsdommerne?
X-factor

Stilletter eller sneakers?
[lang tænkepause]..stilletter

Yahya Hassan eller Helle Helle?
De kan jo ikke sammenlignes [griner]

Så Yayha Hassan eller Naja Marie Eidi?
Så hellere Helle Helle, som du startede ud med. Hun kan være meget sjov

Dansk kvindehåndbold eller Champions League fodbold?
Så absolut ingen af delene

Roskilde Festival eller Operaen?
Roskilde festival

The Wire eller Rytteriet?
Jeg har ikke set The Wire, men jeg er vild med Rytteriet

Jonathan Spang eller Niels Hausgaard?
Kan man ikke sige Eddie Murphy? Det subliment bedste standup er Eddie Murphys show Raw, hvor han har det der skønne lædersuit på

SPØRGSMÅL FRA FORENINGENS
FACEBOOKSIDE [FACEBOOK.COM/DFBIB](https://www.facebook.com/DFBIB)

Kirsten Bisgaard: *Visioner for Nationalbiblioteket...?*

Det skal være alle borgeres nationalbibliotek.
Nationalbiblioteket ud i stuerne.

Henrik Dybdahl: *Hvornår vil KB frigive de helt store digitale filer af vores allesammens visuelle kulturarv? Som man ser det ske rundt omkring i verden og i DK hvor SMK helt eksemplarisk har delt en række fine digitale filer?*

Jeg synes, han skal kontakte Copydan BilledKunst, fordi det jo ikke er et spørgsmål om, at vi ikke vil frigive noget. Men det er et spørgsmål om, at det er meget dyrt at frigive det. Og at der er behov for ekstra penge. Men vi vil gerne lægge så meget visuelt materiale ud som muligt. Vi har 16.000 billeder klar til at lægge ud, men det henstår til en aftale med Copydan.

Henni Andreassen: *Hvordan vil du helt konkret gøre kulturarven mere relevant for den almindelige dansker?*

Helt konkret, så er det jo digital formidling. Og det handler om at sætte det i relation til samtiden.

Peter Flodin: *Når digitalisering af dansk kulturarv ikke er på finansloven, hvordan vil man så sikre dette "must"?*

Det kunne jeg også godt tænke mig at vide. Det er jo fordi, det er så dyrt, men så længe politikerne ikke vil prioritere det, så kan der ikke komme det der kæmpe skub på. Vi prøver efter bedste beskab at få ressourcer til at digitalisere så meget som muligt og passet ind i den daglige drift.

